

A la costa, als rius, als boscos o als camins tenim un espai públic a la nostra disposició. No es pot dir, però, que aquests àmbits hagin estat sotmesos a una estratègia adequada de gestió ambiental i social.

—De què parlem, quan utilitzem el terme “territori de domini públic”?

—Hi ha un seguit d'espais que per llei pertanyen al domini públic, és a dir que són propietat de les administracions públiques. N'hi ha dos de molt coneguts, el maritimoterrestre —la costa— i els rius, el domini públic hidràulic. A banda, n'hi ha altres béns, resultat d'una gènesi històrica més complicada, com són els camins. Al nostre país la majoria són de domini públic, propietat dels ajuntaments. Si tenim en compte que parlem a Catalunya de milers de quilòmetres, estem parlant d'una franja important de sòl de propietat pública. Aquests camins no estan inventariats, no sabem quins són. En el cas de les fonts, es dona la curiositat que són privades en el seu naixement, si la font s'ubica en un terreny privat, però passen a ser públiques quan surten d'aquell terreny. I el propietari, per llei, no pot alterar-ne el curs, tot i que pot aprofitar-ne l'aigua.

—El territori de domini públic, al país, ha sofert un procés de regressió?

—A grans trets, es manté invariable ja que la xarxa orogràfica no creix, ni la costa, tot i que hi ha fenòmens de re-

“L'administració no s'ha preocupat de delimitar el domini públic”

Xavier Campillo

Biografia

Xavier Campillo i

Besses, malgrat haver nascut a Barcelona l'any 1962, ha viscut des del 1985 en zones de muntanya, primer a la Seu d'Urgell (Alt Urgell) i d'uns anys ençà a Berga (Berguedà). Doctor en Geografia, defineix la seva trajectòria com "una intersecció de la preocupació per les zones de muntanya, el medi ambient i el turisme". Filant més prim, podem dir que és un dels millors especialistes en camins, i així ho ha demostrat amb l'inventari de camins del Pallars Sobirà, l'àrea volcànica de la Garrotxa i de l'espai protegit del Cadí-Moixeró. És professor de "Turisme i medi ambient" i "Turisme i desenvolupament" a l'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Als anys vuitanta va participar en el programa "MAB 6. Biosfera" de la UNESCO amb un estudi socioeconòmic de l'Alt Pirineu. Ha publicat sobre temes diversos, com ara pobles abandonats o literatura pirinenca. Com a consultor ambiental, forma part de l'equip que endega l'Agenda 21 de Sitges.

gressió de platges. Els camins, jurídicament, no desapareixen. Els boscos municipals i comunals i les pastures públiques també són importants en zones com el Pirineu. És el cas del Pallars Sobirà, on el 70% del territori, entre pastures i boscos, és de domini públic.

—Hi ha hagut cura per establir-ne els límits?

—El problema és que l'administració no s'ha preocupat de delimitar el domini públic d'acord amb les lleis. La Llei de Costes, per exemple, defineix quina franja s'ha de considerar ribera del mar, partint de principis geomorfològics. S'hauria de fer un estudi tècnic per definir-ho, i no s'ha fet mai. Les fites per delimitar la zona s'han posat a ull, i això ha causat que els particulars s'hagin apropiat d'algunes zones.

En el cas dels rius, la Llei d'Aigües estableix uns criteris per definir el domini públic hidràulic. Aquí, literalment, tothom fa el que vol, i és sistemàticament ocupat de forma il·legal. Tot just s'acaba de fer a Catalunya un estudi de zones inundables, i això és un pas en la bona direcció.

En el cas dels camins públics, fins a tres lleis diuen que s'han d'inventariar, i no es fa. La deixadesa fa que també puguin ser víctimes d'ocupacions il·legals.

—Potser és que no hi ha un model de gestió ambiental del territori.

—La reivindicació del domini públic havia de venir d'un reconeixement de les funcions socials i ecològiques que poden satisfer aquests dominis. Tanmateix, veiem que espais com els rius són, en molts casos, abocadors. La Llei d'Aigües tracta els rius com si fossin canals, no com a ecosistemes. A més, no esmenta els boscos de ribera, quan un riu sense bosc de ribera no és un riu realment.

A la costa és al contrari, els interessos especulatius d'urbanitzar el litoral han dut a la usurpació de l'espai. Pels Jocs Olímpics del 1992, es van enderrocar els xiringuitos de la Barceloneta apel·lant a la Llei de Costes, però després es van fer uns passejos marítims que atemptaven contra la legalitat de

l'esmentada llei. Un cas de contradicció a l'hora de gestionar el domini públic.

—En el cas dels camins, si haguéssim estat més conscients de les seves possibilitats, hauríem pogut tenir un altre concepte de mobilitat?

—Hem donat prioritat al cotxe en detriment de les formes de mobilitat col·lectiva i del transport no motoritzat. La moderna xarxa de camins s'ha construït sobre la xarxa de camins més antiga, que permetia el transport no motoritzat. La xarxa moderna, doncs, obstaculitza les alternatives no motoritzades de transport. Així veiem que les administracions públiques inverteixen diners en camins rurals o pistes forestals per on poden passar vehicles motoritzats i, en canvi, inverteixen molt menys per potenciar el camí tradicional com a instrument de mobilitat alternativa. Tenim un dèficit enorme d'equipament per al trànsit no motoritzat. Els camins ramaders tenen unes enormes possibilitats, que no s'aprofiten. És un viari que s'ha de mantenir. Hem de tendir a restringir l'accés motoritzat per lleure al medi natural.

—Un objecte de discussió freqüent és el bosc, el seu model de gestió.

—No hi ha cap política de gestió del bosc públic, de la seva naturalesa ecològica i del seu ús social com a espai natural, que reconeix la mateixa Llei Forestal. Hi ha països en què el bosc és una reserva biogenètica, que es deixa d'explotar perquè segueixi una evolució natural i així afavorir una determinada fauna i flora.

—En el cas de la costa, caldria implantar mesures de compensació per recuperar territori?

—No es recuperen ni paisatges destruïts ni dinàmiques naturals alterades profundament. En 25 anys de democràcia, els ajuntaments no han estat capaços de posar fre a la pressió especulativa. El cas de les Illes és un model. El Govern balear ha estat capaç de posar límits al model expansiu del sector de la construcció. És la comunitat amb més costa protegida.

Jordi Garriga